

AMBITIONI sualitatē maximā vocationem pars illa strissimē Archiatrorum Comes dum sibi conciliat patronum, cuius scutatus insignibus grandibusque titulis Thefes decorat superbiat, etiam nullā in parte valeat ex sua clientis labori succurrere. Felicior longē fors mea, cui de Medicinā disputaturo, Esculapio duce, & fauente tutelari non minus quam illustri numinis genio, licet in arenā descendere. Fortunati adeo patrocinij cogitatione formidare vetat quasque vires, ut nonnihil possim te dignum offerre, imbecillitatis propria conscientia denegat, expectatum à te honori tuo mecum allaborante pollicetur auxilium. Hoc enim ut sperem; facile licet persuadeat tua singularis in me familiarque nostram benignitas, & benevolentia tot mihi nota beneficiis, quot affluentes atatis mee fasti numerare dies; aliud est tamen adhuc, Vir Illustrissime, quod expectationem meam iure stabilit; amor nimirum ille, qui sic horti Regis Parisiensis factus amplecteris, ut eas aequali providentiā caris stirpibus & aula diuidas; & quo studio regni incolumitati assidua Principis, cuius in te salus recumbit, conseruatione inuigilas; eodem Medicinē deus diutem illi plantarum supellectilem sufficiens promoueat, quarum adeo magnificis impensis & indefesso labore censum auxilij, ut locus propositorum antea fraude & incuria penē depopulatus, suis iam opibus impar, recessum habeat nullum, quem industria non vulgari noui orbis & India spoliis non ditaueris. Hoc in horto, & plantas inter nascentem primo statim ab ortu tibi me Lucina dicunt; suis quoque deinde cum illis in aspectibus adoleui; quos idē non abs re, etiam nunc mihi fore vindices, & felices auspicia victoris confido. Neque verò me terret, quod prociores horti tui stirpes exigua mole non attingam, illicibusque collatus & palmis vix terram debili videar fastidio diuidere; Quippe nec tui violis salutare curas, aut ericis quamuis humi repentibus subtrahis. Et sanē exilis licet nostra plantula, tui tamen sub Umbra nominis, si fauces, florebit aliquando, quasque nunc inuolutas adhuc tibi demonet gemmas, postmodum erumpentes easdem in sterculos conserabit, quos si corona quam tibi rosa contexit & lauri fas non erit inferre, illis saltem licebit tua inter trophaea latitantibus, tibi quantum habebunt odoris expirare.

QVÆSTIO MEDICA.

1143

QVOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBVS MANE DISCVTIENDA IN SCHOLIS MEDICORVM DIE IOVIS XVIII. IANVARII. M. NICOLAO BONVARLET, Doctore Medico Moderatore.

An à sanguine impulsus cor saluū

QVIDVID cietur, aut externo pulsu, aut suapte naturā ipsum per se cietur, huiusmodi sunt animantes, quarum non vñs est motus; vel enim solo naturā impetu aguntur citra notitiam vllam; vel sese agunt præcunte, seu phantasiā, seu mentis cognitione; illum naturalem, hunc, quod animā ductu fiat, nunc animale nunc voluntarium vocant. Est quidem hic obscurior in offitris & conchyliis solo tactu donatis, quæ cum stabili sede vitam degant, mouentur dantaxat intra se diductis contrahisque membris. Clarior in iis quæ nullo defectu sensu, & præsentia tactu explorant, & dignoscunt absentia, instigante phantasiā. Eximius in viuientium eminentissimū homine quise mouet delectu quodam & ex præstituto fine. Procul dubio suā sponte & voluntate id facit, quoties cum vult, motum inchoat, sedat, celerius tardius crebrius rariūscue obit; & quoties vel totum corpus prorsus exit à suo loco, vel illo, quiescente, membrum aliquo. Quod autem mouetur, nisi suam sedem penitus deserat aliōque transferatur non statim ab animā suo iudicio excitatā impelli censendum est; licet agitata partes ipsius alique nonnihil mutant locum; nec quasque motiones aggreditur anima, naturales habendæ; nec præter naturam, ad quas nihil confert.

VBI aliquid verè bonum, vel saltem boni iucundique speciem præ se ferens, seu brutum, seu rationis participem appetitum cepit ac incendit, vel aduersum quid contrahitur; quæ nunquam non præsto est vis mouens animæ imperio compulsa, quamcumque iussu fuerit corporis partem promouet, illius consequendi gratiā progrediturque aut regreditur homo neruis ac musculis suam illi nauantibus operam. Fert etiam natura ut pleræque partes nullā sui mouendi potestate præditæ sæpe moueantur magno corporis commōdo. Iners & otiosus ex se pulmo sublatum thoracem implet, accepto aere, quo reddito, & cum ipso cadit thorace. Ventriculus dilabente cibo quo erat inflatus, coangustatur & redit ad fers. Intestinis à circumiectis partibus vndiqueque pressis ac depressis, extruduntur tandem flatus & purgamenta quibus illa tuebant. Tolluntur renes & vesica subeunte fero plurimo, eodem abeunte concidunt. Venæ sanguine multo amplificantur, seditioso rumpuntur, laxato flaccescunt. Et in gratas ingratae res incurrens vterus, perinde ac nonnullis euenit sterculis, nunc cogitur ac velut obsignatur, nunc resignatur; Variis quoque motibus præter naturam concitatur corpus; Videas interdum ab insiliente fero vapore horrere, concuti, rigere, arctèque adeo contrahi, vel nullā vi exporrigi queat, quandoque sternutamento quateseri cerebrum, singultu ventriculum, nunc membrum aliquod jactari & tremere, nunc, quoad euaserit inclusus spiritus, exilire & palpitare.

VIX à motu nunquam ab opere vacat Cor sanguinis officina, lar natui caloris, spiritus omnium, præcipuum animæ domicilium, sol hominis, cuius dignitas, an necessitas maior sit, nemo facile dixerit. Ipsum non modò præstantiā, sed situ quoque solem cali cor æmulatur, in medio enim corpore sedet munitum costarum & pectoris muro, extremā parte suā gladium referente, quasi natura armatā manu vitæ Theaurum continenter defendat. Est in quoque viuente vñicum, nunquam geminum; nulla pars tantā arte ficta est; cumque aliarum figura mutetur, huius nunquam, est vbi cerebrum omni sinu defectum est; absque sinu cor nullum. Ne in exis aliquando inueniretur, Aruspicum fraude factum est, quod vero eo, vti nonnulla iecore ventriculo cerebro, reapse defectum esset animal nullum vnquam visum est; Vt vel in exangibus eius operæ succedat vicaria illa vesicula, quæ ad caudam, nisi hyems est, pulsata. Et is vitæ author quo fere modo plantarum femina plantæ ipsius principium sunt & quasi compendium, potestate continet cætera membra, quæ tanquam mancipia, in illius, rei nullius egentis; sed emancipati instar filij curam sui gerentis proprioque censu se sustinentis tutelā sunt. Ab eo scilicet officia quæ in reliquum corpus proficiuntur per effusus præstantur vires. Ab eius Regiā emittuntur satrapæ ad provincias capitis, alij, pedum, qui regnum curent. Inde in animi permotibus diffunditur, eoque refugit sanguis, non ad hepar aut cerebrum. Propterea firmissimum id propugnaculum, primum extruitur, & vltimum morte expugnatur, naturā à calce ad carceres quibus exierat, se se vñ solet, referente. Vique morbo nunquam impunè violatur, sic vbi (contra quam accidit oculis vltimò absolutis qui omnium primi egrescunt, senescunt, intereunt) postremā oppressum aggressionē facit, vitæ nullus superest locus. An & ob eam rem ex morore, amore inuidiā, curis & gaudio; quæ ad cor pertinent, nullā arte vincenda tabes oritur, conficiturque homo?

INNATAM facultatem vitalem à naturali diuersam, instamque sui mouendi vim cum omnibus communicatam arteriis cordi qui affinxere, sapienter constitutam de rerum naturā scientiam ignorantis suæ vomicis venenarunt, & vitam suā illi venena bibissent soli, nec incauti, suoque errore cecandis infudissent. Membra quippe omnia, neque pulsandi vim trahunt à corde, neque caloris & sanguinis per pulsum seruati transmissique aduentu vllam edunt actionem à vegetantis sentientisque numeribus distinctam; tam arctè autem coherent facultas & functio, ut inanis sit illa facultas (quam certè solers natura nunquam pariat) cuius nullā prorsus extrahit actio. Est quidem ac vñit vna quæque res cum officium facit, agitque quod suū fert natura, vitæ tamen vñā conseruatur nutritione; imò assidua est substantiæ perpetuò dilabentis instauratio, ut tandiu viuat animal, quamdiu nutritur; cūque frequenter sint facultatis sentientis feriæ, naturalis intermissio, mors sit. Pulchre ob eam rem; vis nutritæ quæ princeps locata est in corde, in quo & sanguis & iuculentus existit calor, primum illius instrumentum, & ex quo sunt venæ & arteriæ secundariæ ipsiusmet instrumenta, rectius cor ipsum propagatum, à quo quantum habet vnaqueque pars sanguinis, tantum habet & caloris. Hic porro haud fecus ac domesticus ignis, obiecto veluti pabulo foueri, ac perferri debet, ne aliquoq extinguatur; vtque pro eius vbertate ac paucitate, triplex est viuientium ordo, sic ad eam rem alias, atque alias vias & machinas callidissimo artificio fabricata est natura. Plantis & exangibus animalibus, quæ perexiguus inest, & paucio opus est alimento, & satis in transpiratione diffiatur. Paulò illis calidiore animalia pulmonis expertia, cuius generis sunt pisces, cum transpiratione, tam aquā in branchiis agitata & ad proximas cordi partes allisā abundè refrigerantur. Summus verò sanguineorum pulmonem habentium calor, quia dum in multum agit humidum, feruet ac ebullit, statim suffocaretur; nisi spiritu, & per patentia oris narium ac pulmonis, & per cæca corporis vniuersi foramina vitro citroque comineante remissior fieret.

EST in viuentibus mira nullaque re dirimenda societas calorem inter & motum, à quibus illa vitæ ducunt initium. Nam & semen quod est, cum exit, ob inclisum calorem, animalis instar palpitat; & mox ut in concipientem ac comprehendentem naturam incidit, hæstique ad vitam, videre est primum exilientem sanguinis guttam, seu bullulam, ex quā sunt futurorum in corde sinuum oræ, illapluri sanguinis diuerticula, verius promptuaria & cisternæ, quas, quod auris quandam speciem præbeant, auriculas appellarunt. Ambæ priusquam cor in quod tandem eodem temporis articulo sanguinem effundant, funguntur ac viuunt, tardiusque moriuntur, & postremò dextra, primum facta, Ab hac & à venā caudā extens erasior crudiorque sanguis viuifico spiritu imbuendus, calidissimo in specu dextro conalefcit, feruet, solutusque ac tenuior factus, maiorem in molem attollitur, ut cum capienti dilatatum & ampliatum cor nequeat, & sicut vapor ex indomitā tuberculi materiali excitatus cum non exhalat agiturque à calore, pulsum efficiat. Sed quomodo aquæ æstu exundantis & margines sui vasis egressa tumor cohibetur assuā frigida algidoque afflatu; sic feruidior spumansque sanguis per venam arteriæ simillimam delatus ad pulmones, & ab aëre cornunquam subeunte verberatus, quasi stabello temperatur, modificatur, suis fordibus perpurgatur, & à putredine vindicatur, subinde per arteriam quæ ipsa specie vena est, & quæ ad huius os est auriculam reddendus cordi, quod illius impetu fastidique represso dum suo pondere desidet, nec iam sanguinem sed sanguinis florem in pragrandem impellit arteriam, cum hac statim omnes distenduntur & pulsant arteriæ. Multiplex is auricularum & specuum cordis motus, licet ordine ac serie quadam, perinde ac in deglutientibus, multisque arte motis machinis, oculi propè nictu perficitur, & quoniam nutritionis gratiā numquam non fit sanguis, identidem iteratur; nec sine quiete, sine quā reflexio nulla, recipiatur. Licet autem ad modulos certasque leges compositus ferè morborum index sit, crebrisque aut raris ac languidis ictibus vitæ gubernacula temperet; ad quamcumque tamen sanguinis mutationem mutatur, aliusque est in viro, muliere, iuvene, sene, esuriente, saturo, dormiente, expectato, vigilante, stante, ambulante, animo intendente, remittente. Et ista sensuum si de reuicta, pridem viderat naturæ genius Princeps creditorum.

Ergo à Sanguine impulsus cor saluū.

DOMINI DOCTORES DISPUTATVRI.

M. Antonius de Caën.
M. Carolus de Laual.
M. Dionysius Dodart.

M. Dionysius Puyton.
M. Ioannes Baptiste de Reuelo.
M. Fabianus Perreau.

M. Guillelmus Peti.
M. Rolandus Merlet.
M. Stephanus le Gaigneur.

Proponebat Lutetiæ GVIDO CRESCENTIVS FAGON Parisinus, A. R. S. H. M. DC. LXIII.